

Макро эдийн засгийн бодлогын газар
2024 ОНЫ ЖИЛИЙН ЭЦСИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ТАЙЛАН

№	Стратеги төлөвлөгөө болон үндэслэж байгаа бусад бодлогын баримт бичиг, хууль тогтоомж	Төсөв	Шалгуур үзүүлэлт	Суурь түвшин	Зорилтот түвшин		Хүрсэн түвшин буюу хэрэгжилт /хүрээгүй бол тайлбар/	Гүйцэтгэл-ийн хувь	
					Эхний хагас жил	Сүүлийн хагас жил		Өөрийн үнэлгээ	ХШ Ү
Гурав. Хуулиар тусгайлан олгосон чиг үүргийг хэрэгжүүлэх зорилт, арга хэмжээ									
3.1.	Макро эдийн засгийн тэнцвэрт байдал, тогтвортой өсөлтийг хангах, өрсөлдөх чадварыг сайжруулах бодлогын тэргүүлэх чиглэлийг тодорхойлж, макро эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлтүүдийн төсөөлөл, төлөвлөлт, дунд хугацааны төсвийн хүрээний мэдэгдэл боловсруулна.	Үйл ажиллагаан ы зардлаар	-	-	-	-	Монгол Улсын 2025 оны эдийн засгийн тэргүүлэх чиглэлийг Монгол Улсын 2025 оны хөгжлийн төлөвлөгөөнд тусган Засгийн газрын хуралдаанд танилцуулж, 2024 оны 9 дүгээр сарын 27-ны өдөр УИХ-д өргөн барьсан. Хуулийн төслийг УИХ-ын чуулган, холбогдох байнгын хороодоор хэлэлцүүлсэн ба 2024 оны 10 дугаар сарын 18-ны өдрийн УИХ-ын чуулганаар тус бодлогын баримт бичгийг батлаад байна. Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2025 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2026-2027 оны төсвийн төсөөллийн тухай хуулийг	100%	100 %

122

							боловсруулахад шаардлагатай макро эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлтүүдийн тооцоо, төсөөлөл, танилцуулгыг боловсруулж, Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлж, УИХ-д өргөн мэдүүлсэн. Тухайлбал, эдийн засгийн өсөлтийг 2025 онд 8.0 хувь, 2026-2027 онд 6.5 хувь, инфляцыг 2025 онд 6 хувь, 2026 онд 4 хувь, 2027 онд 3 хувь байхаар төсөөлсөн. Хавсралт: 2 файл		
3.1.1	Монгол Улсын эдийн засгийн хөгжлийн тэргүүлэх чиглэлийг тодорхойлж дунд, богино хугацааны хөгжлийн бодлогын баримт бичигт тусгаж, бодлого зохицуулалтаар хангана.	Үйл ажиллагааны зардлаар	Эдийн засгийн тэргүүлэх чиглэлийг тодорхойлох	Монгол Улсын Их Хурлын 2023 оны 39 дүгээр тогтоол "Монгол Улсын хөгжлийн 2024 оны төлөвлөгөө" батлуулсан.	-	Монгол Улсын 2025 оны эдийн засгийн тэргүүлэх чиглэлийг тодорхойлж танилцуулсан байна. /1 танилцуулга /	Монгол Улсын 2025 оны эдийн засгийн тэргүүлэх чиглэлийг тодорхойлж Монгол Улсын 2025 оны хөгжлийн төлөвлөгөөнд тусган Засгийн газрын хуралдаанд танилцуулж, 2024 оны 9 дүгээр сарын 27-ны өдөр УИХ-д өргөн барьсан. Тус бодлогын баримт бичгийн төслийг УИХ-ын чуулган, холбогдох байнгын хороодоор хэлэлцүүлсэн ба УИХ-ын 2024 оны 10 дугаар сарын 18-ны өдрийн чуулганы хуралдаанаар батлаад байна.	100%	100%

							Хавсралт: 1 файл		
3.1.2	Улсын хөгжлийн төлөвлөгөө боловсруулахад шаардлагатай макро эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлтүүдийн тооцоо, төсөөллийн танилцуулгыг гүйцэтгэж, Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлэн, УИХ-д өргөн мэдүүлнэ.	Үйл ажиллагааны зардлаар	Тооцоо, төсөөллийн танилцуулгын тоо	Монгол Улсын Их Хурлын 2023 оны 39 дүгээр тогтоол "Монгол Улсын хөгжлийн 2024 оны төлөвлөгөө" батлуулсан.	-	Эдийн засгийн 2025 оны тооцоо төсөөлөл, танилцуулга бэлтгэх /1 танилцуулга/	Улсын хөгжлийн төлөвлөгөө боловсруулахад шаардлагатай макро эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлтүүдийн тооцоо, төсөөллийн танилцуулгыг боловсруулж Монгол Улсын 2025 оны хөгжлийн төлөвлөгөөнд тусгасан. Тус бодлогын баримт бичгийг Засгийн газрын хуралдаанд танилцуулж, 2024 оны 9 дүгээр сарын 27-ны өдөр УИХ-д өргөн барьсан. Хуулийн төслийг УИХ-ын чуулган, холбогдох байнгын хороодоор хэлэлцүүлж 2024 оны 10 дугаар сарын 18-ны өдрийн УИХ-ын чуулганаар батлуулаад байна. Хавсралт: 1 файл	100%	100%
3.1.3	Монгол Улсын тухайн жилийн төсвийн тухай хуулийн төслийг боловсруулахад шаардлагатай макро эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлтүүдийн тооцоо,	Үйл ажиллагааны зардлаар	Тооцоо, төсөөллийн танилцуулгын тоо	Монгол Улсын 2024 оны төсвийн тухай хууль батлагдсан.	-	Макро эдийн засгийн нөхцөл байдал, 2025 оны тооцоо, төсөөлөл, тэргүүлэх чиглэлийн	Монгол Улсын 2025 оны төсвийн тухай хуулийн төслийг боловсруулахад шаардлагатай макро эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлтүүдийн тооцоо, төсөөллийн танилцуулгыг боловсруулж, Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлсэн ба УИХ-ын	100%	100%

	төсөөллийн танилцуулгыг боловсруулж, Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлж, УИХ-д өргөн мэдүүлнэ.					танилцуулгыг боловсруулсан байна/ 1 танилцуулга/	чуулганы 2024 оны 11 дүгээр сарын 08-ны өдрийн хуралдаанаар баталсан. Монгол Улсын ерөнхийлөгчийн хориг тавьсантай холбоотойгоор макро эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлтүүдийн тооцоо, төсөөллийн танилцуулгыг дахин боловсруулж Монгол Улсын 2025 оны төсвийн тухай хуулийн төсөлд тусган 2024 оны 12 дугаар сарын 4-ний өдөр Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлж, УИХ-д өргөн бариад байна. Хавсралт: 1 файл		
3.2.	Макро эдийн засгийн судалгааг хийж, эдийн засгийн тэнцвэрт байдал, үр ашгийг нэмэгдүүлэх бодлогын тэргүүлэх чиглэлийг тодорхойлно.	Үйл ажиллагааны зардлаар	-	-	-		Монгол Улсын 2025 оны эдийн засгийн тэргүүлэх чиглэлийг Монгол Улсын 2025 оны хөгжлийн төлөвлөгөөнд тусган Засгийн газрын хуралдаанд танилцуулж, 2024 оны 9 дүгээр сарын 27-ны өдөр УИХ-д өргөн барьсан. Хуулийн төслийг УИХ-ын чуулган, холбогдох байнгын хороодоор хэлэлцүүлж 2024 оны 10 дугаар сарын 18-ны өдрийн УИХ-ын чуулганаар батлуулаад байна. Мөн	100%	90%

							Улсын хөгжлийн төлөвлөгөө боловсруулахад шаардлагатай макро эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлтүүдийн тооцоо, төсөөллийн танилцуулгыг боловсруулж тус бодлогын баримт бичигт тусгасан болно. Хавсралт: 1 файл		
3.2.1	Эдийн засгийн нөхцөл байдалд улирал (Macro diagnostics) тутам дүн шинжилгээ хийж, танилцуулга боловсруулж, танилцуулна.	Үйл ажиллагааны зардлаар	Дүн шинжилгээний тоо	Өмнөх онуудын эдийн засгийн нөхцөл байдалд дүн шинжилгээ хийсэн.	-	2024 оны түвшинд дүн шинжилгээ хийж танилцуулсан байна. /хийсэн тухай бүрийн танилцуулга/	Макро эдийн засгийн нөхцөл байдлын улирал тутмын танилцуулгад төсвийн чиглэлээр дүн шинжилгээ хийж, англи, монгол хэл дээр танилцуулгыг бэлтгэн хэвлэн нийтлүүлж удирдлагуудыг мэдээллээр ханган ажиллав. Мөн хэвлэн нийтлэсэн танилцуулгыг УИХ-ын гишүүд, салбар яамд, олон улсын байгууллагуудад хүргүүлж яамны цахим хуудсаар олон нийтэд хүргэн ажиллав. Хавсралт: 3 файл	100%	100%
3.2.2	Макро эдийн засгийн богино, дунд хугацааны загваруудыг хөгжүүлж, эдийн засгийн үндсэн	Үйл ажиллагааны зардлаар	Хөгжүүлсэн загварын тоо	Мэдээллийн дата баазыг бүрдүүлж, туршилт тооцооллуудыг гүйцэтгэсэн.	-	Загвар хөгжүүлсэн байна. /1 загвар/	Макро эдийн засгийн бодлогын газраас богино, дунд хугацааны загварыг хөгжүүлж тооцоо, төсөөлөлд ашиглаж байна. Тухайлбал: 1.GIZ	100%	100%

234

	үзүүлэлтүүдийн тооцоо, төсөөлөлд ашиглана.						байгууллагаас зохион байгуулсан уур амьсгалын өөрчлөлтийн загвар хөгжүүлэх сургалтад хамрагдаж загварыг өөрийн орны онцлогт тохирсон загвар бий болгон эдийн засгийн тооцоо, төсөөлөлд ашиглаж байна. 2.ОУВС-ийн Казакстан дах ССАМТАС төвөөс Эдийн засаг, хөгжлийн яамтай хамтран 2024 оны 9 дүгээр сарын 11-ний өдрөөс 18-ны өдрийг хүртэл FPP загварыг хөгжүүлэх сургалтыг Улаанбаатар хотод зохион байгуулсан. Макро эдийн засгийн дүн шинжилгээ, төсөөллийг уг FPP загвар болон MS Excel-д суурилсан tool ашиглан хийж, Монгол Улсын хөгжлийн 2025 оны төлөвлөгөөний төсөл, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2025 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2026-2027 оны төсвийн төсөөллийн тухай хуулийн төслийн танилцуулгад тусгасан. 3. Нөөц, ашиглалтыг хүснэгтийг ашиглан салбар хоорондын тэнцлийг байгуулж, салбаруудын		
--	---	--	--	--	--	--	---	--	--

							үржүүлэгчийг ашиглан төсвийн хөрөнгө оруулалтын импортод нөлөөлөх тооцож төсөөлөл хийхэд ашиглаж байна. 4. "МУ- ын эдийн засагт шууд татварын хувь хэмжээг 1 хувиар бууруулахад үзүүлэх нөлөөллийг Тооцоолох Ерөнхий Тэнцвэрийн Загвар (CGE Model) хөгжүүлж тооцооллыг хийсэн. Суурь тоон өгөгдөл болох 2018 оны Нийгмийн тооцооллын матриц дахь өрхүүдийн орлогыг ӨНЭЗС-аас тооцон 5 бүлэгт хувааж задлан шинжилсэн. 5. БНСУ, Евроазийн эдийн засгийн холбоо, БНХАУ-тай байгуулах Чөлөөт худалдааны хэлэлцээр болон Эдийн засгийн түншлэлийн хэлэлцээр байгуулахад шаардлагатай эдийн засгийн нөлөөллийн үнэлгээг олон улсын худалдааны GTAP загвар ашиглан тооцож үр дүнг боловсруулсан. 6. Макро эдийн засгийн богино, дунд хугацааны загваруудыг хөгжүүлэх Олон улсын валютын сангийн COVID stress		
--	--	--	--	--	--	--	---	--	--

23

							test, PFRAM зэрэг эрсдлийн загвар болон төсөв санхүүгийн Financial programing and policy (FPP) загваруудыг өөрийн орны онцлогт тохируулан ажиллуулж, хөгжүүлэх Дунд хугацааны төсвийн хүрээний мэдэгдлийн төслийг боловсруулахад тооцоо, төсөөлөлд ашиглахаар хөгжүүлэлтийг хийн ажиллаж байна. Хавсралт: 2 файл		
3.2. 3	Макро эдийн засгийн голлох үзүүлэлтүүдийн статистикийн сарын гүйцэтгэлээр мэдээллийн сан үүсгэж, удирдлагыг тухай бүр мэдээллээр хангана.	Үйл ажиллагааны зардлаар	Мэдээллийн тоо /Тоо/	Түүхэн мэдээллийн сан үүсгэсэн.	-	Тухай бүр мэдээллээр хангасан байна. /тухай бүр/	Макро эдийн засгийн голлох үзүүлэлтүүдийн статистикийн сарын гүйцэтгэлээр мэдээллийн сан үүсгэн танилцуулга бэлтгэн удирдлагыг тухай бүр мэдээллээр хангаж ажиллаж байна. Тухайлбал, тус газраас олон нийтэд нээлттэй мэдээлдэг Макро эдийн засгийн сарын мэдээнд ДНБ, гадаад худалдаа, түүхий эдийн үнийн хандлага, уул уурхайн бүтээгдэхүүний арилжаа, төлбөрийн тэнцэл, инфляц, мөнгө санхүү, гадаад эдийн засаг, БНХАУ-ын нүүрсний зах зээл, бизнес регистр,	100%	100%

							хөдөлмөрийн зах зээлийн мэдээлэлд суурилсан тооцоо шинжилгээг тусган англи, монгол хэлээр хүргэж байна. Хавсралт: 8 файл		
3.2.4	Өдөр тутмын шуурхай мэдээлэл бэлтгэх, голлох бүтээгдэхүүнүүдийн үнийн мэдээллийн сан үүсгэж, удирдлагыг тухай бүр шуурхай мэдээллээр хангана.	Үйл ажиллагааны зардлаар	Мэдээллийн тоо /Тоо/	Түүхэн мэдээллийн сан үүсгэсэн.	-	Тухай бүр мэдээллээр хангасан байна. /тухай бүр/	Өдөр тутмын шуурхай мэдээлэл бэлтгэх, голлох бүтээгдэхүүнүүдийн үнийн мэдээллийн сан үүсгэж, power app аппликэйшний тусламжтайгаар удирдлагыг шуурхай мэдээллээр тухай бүр хангаж байна. Тус мэдээнд, уул уурхайн голлох бүтээгдэхүүний дэлхийн зах зээлийн ханш, төгрөгийн гадаад валюттай харьцах ханш, экспортын голлох бүтээгдэхүүн (өдрөөр) зэрэг багтсан болно. Хавсралт: 2 файл	100%	100%
3.2.5	Монгол Улсын эдийн засгийн эрсдэлийг тодорхойлж дунд, богино хугацааны бодлогын баримт бичиг болон төсвийн тухай хуулийн танилцуулгад тусгана.	Үйл ажиллагааны зардлаар	Эдийн засгийн эрсдэлийг тодорхойлсон танилцуулгын тоо	Эдийн засгийн болзошгүй эрсдэлийн нөхцөл байдалд дүн шинжилгээ хийсэн.	-	Болзошгүй эрсдэлийн судалгааг боловсруулж, бодлогын баримт бичгүүдийн танилцуулгад	Монгол Улсын эдийн засгийн эрсдэлийг тодорхойлж Монгол Улсын 2025 оны Төсвийн хүрээн мэдэгдэл, Монгол Улсын 2025 оны төсөв, Монгол Улсын 2025 он хөгжлийн төлөвлөгөөны баримт бичигт тусгасан. Макро эдийн засагт учир болох эрсдэлийг үнэлж,	100%	100%

						тусгасан байна./2 танилцуул га/	эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, түүнийг бууруулах бодлогын санал, шийдлүүдийг тодорхойлон гаргав. Тухайлбал, Эрчим хүчний тасалдал: Эрчим хүчний хангамж доголдсоноор төсвийн зардал нэмэгдэх, эдийн засгийн салбаруудад үзүүлэх нөлөөллийг тооцоолов. Цаг агаарын хүндрэл (зуд, ган): Байгалийн гамшиг, үүнтэй холбоотой мал аж ахуйн хорогдол болон хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүний нийлүүлэлтийн бууралтаас үүдэх орлогын алдагдлыг үнэлсэн. Мал амьтны өвчин: Мал аж ахуйн салбар дахь эрсдэл нь экспорт, эдийн засгийн өсөлтөд үзүүлэх сөрөг нөлөөг тодорхойлон төсөвт учрах зардлыг тооцоолсон. Экспортын түүхий эдийн үнийн хэлбэлзэл: Дэлхийн зах зээл дээрх нүүрс, зэс зэрэг голлох бүтээгдэхүүний үнийн уналтаас үүдэн төсвийн орлогын багасалтад үзүүлэх нөлөөг нарийвчлан шинжилсэн. Геополитикийн		
--	--	--	--	--	--	--	---	--	--

							тогтворгүй байдал: Гадаад худалдаа, хөрөнгө оруулалтын эрсдэлүүд болон олон улсын зах зээлд гарах хүндрэлээс үүдэн үүсэх төсвийн дарамтыг үнэлсэн. Нийлүүлэлтийн тасалдал: Гадаад болон дотоодын тээвэр, ложистикийн доголдлоос шалтгаалан үүсэх төсвийн зардлын нэмэгдлийг судалсан. Эдгээр эрсдэлүүдийн шинжилгээний үр дүнд төсөвт учирч болзошгүй хүндрэлүүдийг тодорхойлж, санхүүгийн тогтвортой байдлыг хангах чиглэлээр бодлогын дараах санал, зөвлөмжүүдийг боловсруулсан. Тухайлбал, төсвийн эрсдэлийн нөөц санг нэмэгдүүлэх, зардлыг оновчтой хуваарилах, экспортын түүхий эдээс хамаарах хамаарлыг бууруулах олон талт арга хэмжээг хэрэгжүүлэх шаардлагатайг онцолсон болно. Хавсралт: 3 файл		
3.2. 6	Дата баазууд боловсруулж	Үйл ажиллагаан	Тайланд ашигласан	-	-	Улирлын тайланд	Эдийн засгийн нөхцөл байдалд улирал (Macro	100%	90%

15/1

	эдийн засгийн судалгаанд ашиглана. (Гаалийн дата, И- баримт гэх мэт)	ы зардлаар	тоо			ашигласан байна. /3 удаа/	diagnostics) тутмын танилцуулгад гаалийн дата, И-баримтын датаг боловсруулан гадаад худалдааны нөхцөл байдал, борлуулалтын нөхцөл байдалд шинжилгээ хийн тусгасан болно. Тухайлбал, НӨАТ- ын дата баазад суурилж аж ахуйн нэгжийн борлуулалтын орлогын сар, улирлын давтамжтай дата, мэдээллээр мэдээллийн сан үүсгээд байна. Түүнчлэн Бизнес регистрийн санд бүртгэлтэй аж ахуйн нэгжийн улирал, жилийн мэдээллээр дата бааз үүсгэсэн. Мөн засаглал, нийгэм, эдийн засаг, хөгжил, дэд бүтцийн 93 олон улсын индексээрх Монгол Улсын үнэлгээ, эрэмбийн цагийн цувааны дата бааз үүсгээд байна. Гааль, И- баримтын датаг сар бүрд тогтмол авч аж ахуйн нэгжүүдийн борлуулалтын орлого, НӨАТ-ын шивсэн баримтын тоонд тооцоо, судалгаа хийж макро эдийн засгийн улирал, сар тутмын танилцуулгад оруулж, удирдлагыг холбогдох мэдээллээр		
--	--	------------	-----	--	--	---------------------------------	---	--	--

							тогтмол ханган ажиллаж байна. Гааль, татвар, санхүүгийн мэдээллийн технологийн төвтэй хамтран Гааль, И-баримтын датаг тогтмол авч сар, улирлын тайлан, танилцуулгад дүн шинжилгээ хийн ажиллав. Хавсралт: 4 файл		
3.2.7	Эдийн засгийн урт хугацааны хандлагын судалгааг боловсруулна.	Үйл ажиллагааны зардлаар	Судалгааны тоо	Судалгаанд шаардлагатай тоон мэдээллийг цуглуулсан.	-	Судалгаа боловсруулсан байна. /1 судалгаа/	Эдийн засгийн урт хугацааны хандлагын судалгааг эдийн засгийн бодит секторын хувьд боловсруулсан. Тус тайлан нь салбаруудын урт хугацааны хандлага, үйлдвэрлэлийн потенциал, цаашид хэрэгжүүлэх арга хэмжээний санал зэргээс бүрдсэн. Тухайлбал, тус тайлангаас дараах зөвлөмж гараад байна. - Төрийн оролцоог, хөрөнгө оруулалтыг хумих, төр, хувийн хэвшлэлийн түншлэлийг сайжруулах - Хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалтыг дэмжих, ингэхийн тулд ханшийг тогтвортой түвшинд байхыг дэмжих, гадаадын санхүүгийн байгууллагыг авчрах зээлийн эх үүсвэрийг нэмэгдүүлэх, - Боловсруулах салбарын	100%	100%

42

							өсөлтийг эрчим хүчний хангамжийг нэмэгдүүлэх - Ажилчдын ур чадвар бүтээмжийг нэмэгдүүлэх, ажилчдыг сургах үйлдвэрлэлийн дадлагын материаллаг баазыг нэмэгдүүлэх. Хавсралт: 1 файл		
3.3.	Дунд хугацааны төсвийн хүрээний мэдэгдлийн төслийг хуульд заасан зарчим, шаардлагыг баримтлан боловсруулах, олон нийтэд хэлэлцүүлнэ.	Үйл ажиллагааны зардлаар	-	-	-		Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2025 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2026-2027 оны төсвийн төсөөллийн тухай хуулийн төслийг боловсруулж, олон нийтийн хэлэлцүүлгийг зохион байгуулсан. Тухайлбал, олон нийтийн хэлэлцүүлгийг 2024 оны 3 дугаар сарын 29-ний өдөр төрийн болон төрийн бус, судалгаа, шинжилгээний байгууллага, олон улсын байгууллага, хэвлэл мэдээллийн байгууллага болон болон иргэдийн төлөөллийг оролцуулсан байдлаар цахим болон танхимын хэлбэрээр зохион байгууллаа. Олон нийтийн хэлэлцүүлгэд 100 гаруй хүн оролцсон бөгөөд нийт 300 гаруй санал цахимаар болон цаасаар ирүүлсэн болно.	100%	100%

							Хавсралт: 3 файл		
3.3. 1	Монгол Улсын төсвийн хугацааны эрсдэлийг тодорхойлж тайлан танилцуулга бэлтгэн, удирдлагад танилцуулна.	Үйл ажиллагааны зардлаар	Тайлангийн тоо	-	-	Тайлан боловсруулсан байна. /1 тайлан/	Төсвийн эрсдэлийн тайланг макро эдийн засгийн дүн шинжилгээнд тулгуурлан боловсруулж, удирдлагыг шаардлагатай мэдээллээр тогтмол ханган ажилласан. Тайлан боловсруулахдаа төсвийн эрсдэлд нөлөөлж болзошгүй олон хүчин зүйлийн үнэлж, эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, түүнийг бууруулах бодлогын санал, шийдлүүдийг тодорхойлон гаргав. Эрчим хүчний тасалдал: Эрчим хүчний хангамж доголдсоноор төсвийн зардал нэмэгдэх, эдийн засгийн салбаруудад үзүүлэх нөлөөллийг тооцоолов. Цаг агаарын хүндрэл (зуд, ган): Байгалийн гамшиг, үүнтэй холбоотой мал аж ахуйн хорогдол болон хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүний нийлүүлэлтийн бууралтаас үүдэх орлогын алдагдлыг үнэлсэн. Мал амьтны өвчин: Мал аж ахуйн салбар дахь эрсдэл нь экспорт, эдийн засгийн	100%	100%

						өсөлтөд үзүүлэх сөрөг нөлөөг тодорхойлон төсөвт учрах зардлыг тооцоолсон. Экспортын түүхий эдийн үнийн хэлбэлзэл: Дэлхийн зах зээл дээрх нүүрс, зэс зэрэг голлох бүтээгдэхүүний үнийн уналтаас үүдэн төсвийн орлогын багасалтад үзүүлэх нөлөөг нарийвчлан шинжилсэн. Геополитикийн тогтворгүй байдал: Гадаад худалдаа, хөрөнгө оруулалтын эрсдэлүүд болон олон улсын зах зээлд гарах хүндрэлээс үүдэн үүсэх төсвийн дарамтыг үнэлсэн. Нийлүүлэлтийн тасалдал: Гадаад болон дотоодын тээвэр, ложистикийн доголдлоос шалтгаалан үүсэх төсвийн зардлын нэмэгдлийг судалсан. Эдгээр эрсдэлүүдийн шинжилгээний үр дүнд төсөвт учирч болзошгүй хүндрэлүүдийг тодорхойлж, санхүүгийн тогтвортой байдлыг хангах чиглэлээр бодлогын дараах санал, зөвлөмжүүдийг боловсруулсан. Тухайлбал, төсвийн		
--	--	--	--	--	--	---	--	--

							эрсдэлийн нөөц санг нэмэгдүүлэх, зардлыг оновчтой хуваарилах, экспортын түүхий эдээс хамаарах хамаарлыг бууруулах олон талт арга хэмжээг хэрэгжүүлэх шаардлагатайг онцолсон болно. Хавсралт: 1 файл		
3.3. 2	Эдийн засгийн богино хугацааны идэвхжилийн тайлан бэлтгэж удирдлагад танилцуулна.	Үйл ажиллагааны зардлаар	Тайлангийн тоо	Тайланд шаардлагатай судалгааны тоон мэдээллийг цуглуулсан.	-	Тайлан боловсруулсан байна. /1 тайлан/	Эдийн засгийн богино хугацааны идэвхжилийн тайланг зээл, хөдөлмөр, аж ахуйн нэгжийн төлөв байдал, нийцэлд тооцоо, судалгаа хийж боловсруулсан. Тайлангийн голлох үр дүнгээс дурдвал: Хөдөлмөр эрхлэлтийн үзүүлэлтүүд сайжирч, хөдөлмөрийн зах зээл тэлж буй нь иргэд болон өрхийн орлогыг нэмэгдүүлж, эдийн засгийн идэвхжилийг дэмжих гол хүчин зүйл болж байна. Үүний үр дүнд хөдөлмөр эрхэлж буй иргэдийн цалин, ахмад настнуудын тэтгэвэр, нийгмийн хамгааллын хүрээнд олгогдож буй тэтгэмжийн хэмжээ нэмэгдсэн нь өрхийн санхүүгийн чадамжийг дээшлүүлж,	100%	100%

							хэрэглээ өсөхөд эерэг нөлөө үзүүлж байна. Өрхийн хэрэглээний өсөлт нь эцсийн дүндээ эдийн засгийн дотоодын эрэлт, хэрэглээг тэтгэж, үйлдвэрлэл, үйлчилгээний салбарыг өргөжүүлэхэд хувь нэмэр оруулж байна. Мөн аж ахуйн нэгжүүдийн үйл ажиллагаа идэвхжиж, шинээр байгуулагдаж буй аж ахуйн нэгж, бизнесийн тоо өсөх хандлагатай байна. Үүнийг даган иргэд болон аж ахуйн нэгж, байгууллагуудын зээлийн өсөлт эрчимжиж, санхүүгийн хүртээмж сайжирч байгаа нь бизнесийн үйл ажиллагааг өргөжүүлж, эдийн засгийн дотоодын эрэлт, хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлж байна. Иймд хөдөлмөр эрхлэлт, өрхийн хэрэглээ, бизнесийн идэвхжил зэрэг эдийн засгийн суурь үзүүлэлтүүд сайжирч байгаа нь дотоодын эдийн засгийн өсөлтөд эергээр нөлөөлж байна. Хавсралт: 1 файл		
3.3.	Монгол Улсын	Үйл	Хэлэлцүүлэг	-	-	Олон	Монгол Улсын нэгдсэн	100%	100

3	нэгдсэн төсвийн дунд хугацааны төсвийн хүрээний мэдэгдлийн төслийн талаар олон нийтийн хэлэлцүүлгийг зохион байгуулна.	ажиллагааны зардлаар	зохион байгуулсан тоо			нийтийн хэлэлцүүлэг зохион байгуулсан байна /1 хэлэлцүүлэг/	төсвийн 2025 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2026-2027 оны төсвийн төсөөллийн тухай хуулийн төслийн олон нийтийн хэлэлцүүлгийг 2024 оны 3 дугаар сарын 29-ний өдөр төрийн болон төрийн бус, судалгаа, шинжилгээний байгууллага, олон улсын байгууллага, хэвлэл мэдээллийн байгууллага болон иргэдийн төлөөллийг оролцуулсан байдлаар цахим болон танхимын хэлбэрээр зохион байгууллаа. Олон нийтийн хэлэлцүүлгэд 100 гаруй хүн оролцсон бөгөөд нийт 300 гаруй санал цахимаар болон цаасаар ирүүлсэн болно. Хавсралт: 2 файл		%
3.3.4	Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн дунд хугацааны төсвийн хүрээний мэдэгдлийг боловсруулахад шаардлагатай макро эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлтүүдийн тооцоо, төсөөлөл, танилцуулгыг	Үйл ажиллагааны зардлаар	Тооцоо, төсөөллийн танилцуулгын тоо	Монгол Улсын 2024 оны төсвийн тухай хууль батлагдсан.	-	Макро эдийн засгийн нөхцөл байдал, 2024-2027 оны тооцоо, төсөөллийн танилцуулгыг	"Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2025 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2026-2027 оны төсвийн төсөөллийн тухай" хуулийн төслийг боловсруулж, Засгийн газар болон УИХ-ын чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцүүлж 2024.06.05-ны өдөр батлуулсан. Гэвч	100%	100%

2024

	боловсруулж, Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлж, УИХ-д өргөн мэдүүлнэ.					боловсруулсан байна/ 1 танилцуулга/	Монгол Улсын Ерөнхийлөгчөөс 2024 оны 11 дүгээр сарын 29-ний өдрийн чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар Монгол Улсын 2025 оны төсвийн тухай хууль, хамт баталсан хууль тогтоомжид бүхэлд нь тавьсан хоригийг хүлээн авсантай холбогдуулан Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2025 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2026-2027 оны төсвийн төсөөллийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах эрх зүйн шаардлага үүссэн. Иймд Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2025 оны төсвийн хүрээний мэдэгдлийг Ерөнхийлөгчийн тавьсан хоригт нийцүүлэн боловсруулж, 2024 оны 12 дугаар сарын 4-ний өдрийн Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлж Улсын Их Хуралд өргөн бариад байна. Хавсралт: 1 файл		
3.4.	Эдийн засгийн эрх чөлөө, өрсөлдөх чадварын үзүүлэлтүүдийн	Үйл ажиллагааны зардлаар	-	-	-		Эдийн засгийн өрсөлдөх чадварыг сайжруулах чиглэлээр Эдийн засгийн эрх чөлөөт байдлын	100%	100%

	олон улс дахь эрэмбийг ахиулах зорилгоор судалгаа, шинжилгээнд үндэслэн бодлогын нэгдсэн удирдлага, зохицуулалтаар хангана.					индекс, Дэлхийн өрсөлдөх чадварын индекс, Авлигын төсөөллийн индекс, Бертельсманн шилжилтийн индекс зэрэг олон улсын голлох индексүүдийн үзүүлэлтүүдийн дата мэдээллийг нэгтгэн боловсруулж, эрэмбэ байрыг ахиулах боломжийг судлан, санал бэлтгэж танилцуулгад тусган удирдлагад танилцуулав. Үнэлгээг сайжруулах чиглэлээр бодлогын санал, зөвлөмжүүдийг тодорхойлж, хөгжлийн төлөвлөгөө, төсвийн бодлогын баримт бичигт тусгасан. Дэлхийн улс орнуудын өрсөлдөх чадвар, нийгэм, эдийн засгийн нөхцөл байдлыг хэмжиж буй олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн голлох индексүүдийн аргачлал, хэмжиж буй үзүүлэлтүүд, Монгол Улсын авч буй оноо, эрэмбийн талаар мэдээ мэдээллийг тухай бүрд нь шинэчлэн бэлтгэж яамны цахим хаяг болон веб хуудаст тогтмол байршуулж байна. Үүний хүрээнд 2024 оны эхний		
--	--	--	--	--	--	---	--	--

						хагаст Өрсөлдөх чадварын индекс, Авлигын төсөөллийн индекс, Эдийн засгийн эрх чөлөөт байдлын индексийн 2024 оны үнэлгээ, Монгол Улсын авч буй оноо, эрэмбийн талаар мэдээ мэдээллийг тус яамны веб хуудасны "Эдийн засгийн тойм блог" цэст байршуулав. Түүнчлэн тус газраас боловсруулж, олон нийтэд нээлттэй байршуулж, бодлогын шийдвэр гаргагч байгууллагуудад тараадаг Макро эдийн засгийн 2023 оны 4 дүгээр улирал, 2024 оны 1-3 дугаар улирлын тайланд "Олон улсад зарлагдсан индексүүд"-ийн дэд бүлгийг бэлтгэн оруулсан. Тайланд Авлигын төсөөллийн индекс, Ардчиллын индекс, Дэлхийн өрсөлдөх чадварын тайлан, Бертелсманны Шилжилтийн индекс, Өв уламжлалын сангийн Эдийн засгийн эрх чөлөөт байдлын индекс, Засаглалын үзүүлэлтүүд, Фрэйзэр институтийн Эдийн засгийн эрх чөлөөт байдлын индексүүдийн		
--	--	--	--	--	--	---	--	--

							Монгол Улсын үнэлгээ болон олон улсын чиг хандлагад шинжилгээ хийж оруулаад байна. Хавсралт: 5 файл		
3.4.1	Улсын эдийн засгийн өрсөлдөх чадварыг Өв уламжлалын сангаас гаргадаг "Эдийн засгийн эрх чөлөөний байдлын индекс"-т тулгуурлан судалж шаардлагатай тоо, мэдээллийг цуглуулан сан үүсгэж дүн шинжилгээ хийнэ.	Үйл ажиллагааны зардлаар	Өгөгдлийн сангийн тоо	-	-	Өгөгдлийн сан үүсгэсэн байх /1 файл/	Өв уламжлалын сангийн "Эдийн засгийн эрх чөлөөт байдлын индекс"-ийн үзүүлэлтүүдийн дата мэдээллийг цуглуулан нэгтгэж, дүн шинжилгээ хийж дэлгэрэнгүй танилцуулга бэлтгэн, удирдлагуудад танилцуулж ажилласан. Хавсралт: 4 файл	100%	100%
3.4.2	Эдийн засгийн өрсөлдөх чадварыг сайжруулах чиглэлээр санал боловсруулж танилцуулга бэлтгэн удирдлагад танилцуулна.	Үйл ажиллагааны зардлаар	Танилцуулгын тоо	-	-	Танилцуулга боловсруулсан байна./1 танилцуулга/	Эдийн засгийн өрсөлдөх чадварыг сайжруулах чиглэлээр Эдийн засгийн эрх чөлөөт байдлын индекс, Дэлхийн өрсөлдөх чадварын индекс, Авлигын төсөөллийн индекс, Бертельсманн шилжилтийн индекс зэрэг олон улсын голлох индексүүдийн үзүүлэлтүүдийн дата мэдээллийг нэгтгэн боловсруулж, эрэмбэ байрыг ахиулах боломжийг судлан, санал бэлтгэж танилцуулгад	100%	100%

							тусган удирдлагад танилцуулав. Үнэлгээг сайжруулах чиглэлээр бодлогын санал, зөвлөмжүүдийг тодорхойлж, хөгжлийн төлөвлөгөө, төсвийн бодлогын баримт бичигт тусгасан. Хавсралт: 1 файл		
3.4.3	Эдийн засгийн өрсөлдөх чадварын үзүүлэлтүүдийг сайжруулах чиглэлээр олон нийтэд үнэн, зөв мэдээлэл хүргэж ажиллана.	Үйл ажиллагааны зардлаар	Олон нийтэд хүргэсэн мэдээллийн тоо	-	-	Олон нийтэд мэдээлэл хүргэсэн байна. /1 нийтлэл/	Дэлхийн улс орнуудын өрсөлдөх чадвар, нийгэм, эдийн засгийн нөхцөл байдлыг хэмжиж буй олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн голлох индексүүдийн аргачлал, хэмжиж буй үзүүлэлтүүд, Монгол Улсын авч буй оноо, эрэмбийн талаар мэдээ мэдээллийг тухай бүрд нь шинэчлэн бэлтгэж яамны цахим хаяг болон веб хуудаст тогтмол байршуулж байна. Үүний хүрээнд 2024 оны эхний хагаст Өрсөлдөх чадварын индекс, Авлигын төсөөллийн индекс, Эдийн засгийн эрх чөлөөт байдлын индексийн 2024 оны үнэлгээ, Монгол Улсын авч буй оноо, эрэмбийн талаар мэдээ мэдээллийг тус яамны веб хуудасны "Эдийн	100%	100%

засгийн тойм блог" цэст байршуулав. Түүнчлэн тус газраас боловсруулж, олон нийтэд нээлттэй байршуулж, бодлогын шийдвэр гаргагч байгууллагуудад тараадаг Макро эдийн засгийн 2023 оны 4 дүгээр улирал, 2024 оны 1-3 дугаар улирлын тайланд "Олон улсад зарлагдсан индексүүд"-ийн дэд бүлгийг бэлтгэн оруулсан. Тайланд Авлигын төсөөллийн индекс, Ардчиллын индекс, Дэлхийн өрсөлдөх чадварын тайлан, Бертелсманн Шилжилтийн индекс, Өв уламжлалын сангийн Эдийн засгийн эрх чөлөөт байдлын индекс, Засаглалын үзүүлэлтүүд, Фрэйзер институтын Эдийн засгийн эрх чөлөөт байдлын индексүүдийн Монгол Улсын үнэлгээ болон олон улсын чиг хандлагад шинжилгээ хийж оруулаад байна.

Хавсралт: 5 файл

Үнэлсэн:

И.Батхүү

Төрийн нарийн бичгийн дарга

/И.Батхүү/

2024.12.18

Тайлагнасан:

Макро эдийн засгийн бодлогын газрын дарга

/Л.Энх-Амгалан/

2024.12.18